

C/2023/1337

30.11.2023

Závěry Rady a zástupců vlád členských států o komplexním přístupu k duševnímu zdraví mladých lidí v Evropské unii

(C/2023/1337)

RADA EVROPSKÉ UNIE A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ, ZASEDAJÍCÍ V RADĚ,

PŘIPOMÍNÁJÍCE, ŽE:

1. Právo na duševní zdraví souvisí s právem na lidskou důstojnost zakotveným v článku 1 Listiny základních práv Evropské unie, jakož i s právem na nedotknutelnost lidské osobnosti, včetně duševní nedotknutelnosti, stanoveným v článku 3, a s právem na zdravotní péči podle článku 35 uvedené listiny. Smlouvy EU výslovně svěřují orgánům EU podpůrné pravomoci k řešení otázek duševního zdraví, a to konkrétně v článku 168 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a v čl. 3 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii. Kromě toho čl. 153 odst. 1 SFEU svěřuje orgánům EU implicitní pravomoci v oblasti zdraví pracovníků.

2. Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje duševní zdraví jako „stav duševní pohody, který člověku umožňuje se vyrovnat se stresem v životě, realizovat své schopnosti, dobře se učit a pracovat a podílet se na životě své komunity“⁽¹⁾. Sledování duševního zdraví je součástí úsilí o dosažení cíle udržitelného rozvoje č. 3, dílčího cíle 3.4⁽²⁾.

3. Evropský cíl v oblasti mládeže #5⁽³⁾, kterým je dosáhnout větší duševní pohody a ukončit stigmatizaci problémů spojených s duševním zdravím, a podpořit tak sociální začlenění všech mladých lidí, klade zvláštní důraz na preventivní opatření, vytvoření inkluzivního průřezového přístupu a boj proti stigmatizaci. Kromě toho Evropský cíl v oblasti mládeže #3 podporuje začlenění všech mladých lidí do společnosti a evropský cíl v oblasti mládeže #9 usiluje o posílení demokratické účasti a autonomie mladých lidí.

UZNÁVAJÍCE, ŽE:

4. Naši společností otřásla pandemie covidu-19, válečná agrese Ruska proti Ukrajině, potravinová a energetická krize, kterou tato agrese vyvolala, jakož i inflační a klimatická krize, přičemž všechny tyto události zvýšily a nadále zvyšují společenský stres mladých lidí a ještě více zvýrazňují již existující nerovnosti. Tyto po sobě jdoucí krize měly dopad na různé skupiny mladých lidí, a to v odlišné míře, přičemž u skupin ve zranitelném postavení byl pak tento dopad nepřiměřeně větší. Ukázalo se také, že mladí lidé s omezenými příležitostmi nemají rovný přístup k lidským právům, jako je vzdělávání, zaměstnání, bydlení⁽⁴⁾ a zdravotní péče. Pro odolnost mladých lidí mají zásadní význam faktory, jako jsou duševní a fyzické zdraví, životní a pracovní podmínky a podmínky bydlení, přístup k formálnímu, neformálnímu a informálnímu učení, pracovní příležitosti a volnočasové aktivity, včetně fyzických a sportovních aktivit, a sociální vztahy. Události, k nimž v uplynulých letech došlo, se nepříznivě podepsaly na duševním zdraví mladých lidí v EU, čímž se snížila jejich celková kvalita života⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Světová zdravotnická organizace, informativní přehled WHO, Mental health: strengthening our response (Duševní zdraví: posílení naší reakce), 2022.

⁽²⁾ Organizace spojených národů, cíle udržitelného rozvoje, cíl č. 3, dílčí cíl 3.4: „Do roku 2030 snížit předčasnou úmrtnost v důsledku nepřenosných nemocí o třetinu prostřednictvím prevence a léčby a podporovat duševní zdraví a kvalitu života“.

⁽³⁾ Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027 (Úř. věst. C 456, 18.12.2018, s. 1).

⁽⁴⁾ Podle údajů Eurostatu za rok 2020 byla míra závažné deprivace v oblasti bydlení ve všech členských státech EU u mladých lidí vyšší než u obyvatelstva jako celku.

⁽⁵⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o komplexním přístupu k duševnímu zdraví, COM(2023) 298 final.

5. Podle odhadů zveřejněných Institutem pro měření a hodnocení v oblasti zdraví (IHME) ⁽⁶⁾ trpěl v roce 2019 duševní poruchou více než jeden ze šesti mladých lidí v EU, tj. více než 14 milionů osob (17,4 % osob ve věku 15 až 29 let). Podíl mladých lidí, kteří uvedli, že trpí příznaky deprese, se během pandemie covidu-19 v několika zemích EU více než zdvojnásobil, přičemž obzvláště postiženy byly zejména ženy a mladí lidé ze znevýhodněného socioekonomického prostředí.

6. Podle zprávy nazvané Stručný pohled na zdraví: Evropa 2022 ⁽⁷⁾ téměř každý druhý mladý Evropan (49 %) v roce 2022 uvedl, že jeho potřeby v oblasti péče o duševní zdraví nebyly uspokojeny (53 % v roce 2021), zatímco u dospělé populace tento podíl činil 23 %. Zpráva zdůrazňuje, že během pandemie covidu-19 rovněž přetrvávaly – a v některých případech se prohloubily – nerovnosti v oblasti duševního zdraví mezi mladými lidmi, a to i v závislosti na genderu. Kromě toho je v současné době druhou hlavní příčinou úmrtí mladých lidí v Evropě sebevražda.

7. Z údajů studie nadace Eurofound nazvané Living, Working and COVID-19 (Život, práce a covid-19) ⁽⁸⁾ vyplývá, že mladým lidem ve věku 18–29 let, kteří měli pocit, že jejich domácnost má finanční potíže, hrozilo v průběhu pandemie výrazně vyšší riziko deprese. Za osoby ohrožené depresí bylo během pandemie možné považovat v průměru v celé EU dvě třetiny mladých lidí, kteří uvedli, že čelí finančním potížím (67 %), přičemž mezi těmi, kteří finanční potíže neuvedli, byla deprese ohrožena jen necelá polovina (45 %).

8. Podle průzkumu EU zaměřeného na osamělost, který byl proveden v roce 2022 ⁽⁹⁾, jsou mladí lidé ve srovnání se staršími generacemi častěji osamělí. Ačkoliv se mladí lidé v důsledku pandemie covidu-19 cítili osamělejší, již z předchozí práce Společného výzkumného střediska vyplynulo, že počet případů osamělosti mladých lidí ve věku 18–25 let se v období od roku 2016 do jara 2020 více než zdvojnásobil.

BEROUCÉ V ÚVAHU, ŽE:

9. Evropská komise přijala sdělení o komplexním přístupu k duševnímu zdraví ⁽¹⁰⁾. Ve sdělení se členské státy vyzývají, aby podporovaly komplexní přístup zaměřený na prevenci, v rámci něhož bude duševní zdraví začleněno jako otázka veřejného zdraví do všech politik EU, aby se zavázaly se ke zlepšování kvality života, řešily determinanty a průřezové otázky s cílem vyhovět specifickým potřebám různých skupin ve zranitelném postavení a konkrétně se zabývaly prevalencí problémů v oblasti duševního zdraví u těchto skupin, a to i u mladých lidí. Několik stěžejních iniciativ se zaměřuje na zdraví dětí a mladých lidí a komplexně řeší jak duševní, tak fyzické zdraví. Podle tohoto sdělení musí mít každý občan EU přístup k přiměřené a účinné prevenci. Významnou úlohu při podpoře duševní pohody mladých lidí a při předcházení problémům v oblasti duševního zdraví hraje zejména práce s mládeží.

10. Determinanty duševního zdraví se vzájemně ovlivňují se stávajícími nerovnostmi ve společnosti, což některé lidi vystavuje vyššímu riziku špatného duševního zdraví než jiné. Kromě toho mohou být příčinou špatného duševního zdraví rovněž násilí, nenávist i diskriminace, a proto je jedním ze zásadních preventivních opatření při řešení těchto problémů prosazování rovnosti v naší společnosti.

11. Podle průzkumu Eurobarometr týkajícího se mládeže a demokracie v Evropském roce mládeže 2022 ⁽¹¹⁾ považují mladí lidé za nejdůležitější témata Evropského roku mládeže zlepšení duševního a fyzického zdraví a pohody společně se změnou klimatu (obě témata zvolilo jako hlavní prioritu 34 % dotázaných). Z údajů průzkumu Eurobarometr navíc vyplývá, že pokud jde o očekávání mladých lidí od EU, je pro ně po zachování míru nejdůležitější otázkou zvýšení počtu pracovních příležitostí.

⁽⁶⁾ The Institute for Health Metrics and Evaluation (Institut pro měření a hodnocení v oblasti zdraví) (IHME), Global Health Data Exchange (Globální výměna údajů o zdravotním stavu) (GHDx), 2020.

⁽⁷⁾ OECD a Evropská unie, Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle (Stručný pohled na zdraví: Evropa 2022, cyklus s názvem Zdravotní stav v EU), OECD Publishing, Paříž, 2022.

⁽⁸⁾ Eurofound, Living, work and COVID-19 dataset (datový soubor s názvem Život, práce a covid-19), 2021.

⁽⁹⁾ Casabianca, E. J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness between youth (Opatření ke zmírnění osamělosti mladých lidí), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2022, doi:10.2760/793941, JRC129905.

⁽¹⁰⁾ Viz poznámka pod čarou č. 5.

⁽¹¹⁾ Bleskový průzkum Eurobarometr [2282 / FL502], Youth and Democracy in the European Year of Youth (Mládež a demokracie v Evropském roce mládeže), květen 2022.

12. Evropský rok mládeže se mimo jiné zaměřil na obnovení pozitivní perspektivy pro mladé lidi a zahrnoval činnosti podporující jejich duševní zdraví a pohodu. Během závěrečné konference Evropského roku mládeže s názvem Claim the Future (Nárok na budoucnost) vyzvali účastníci z řad mládeže, tvůrci politik a zainteresované strany k tomu, aby byl kladen větší důraz na preventivní zdravotní péči a na boj proti problémům v oblasti duševního zdraví a proti osamělosti.

13. Upevnit celkové zdraví a podpořit kvalitu života mladých lidí může pravidelný tělesný pohyb a sportovní aktivity, jakož i účast na kulturních aktivitách, neboť mají významný krátkodobý a dlouhodobý přínos pro duševní zdraví. Z důkazů vyplývá ⁽¹²⁾, že čím je člověk starší, tím méně je fyzicky aktivní, a proto je stále důležitější, aby si mladí lidé osvojili základní znalosti a chování, které jim umožní, aby po celý život autonomně udržovali aktivní a zdravý životní styl.

14. Zásadní obavy, které mladí lidé uvádějí v souvislosti s hospodářskou nestabilitou, nejistotou zaměstnání nebo rostoucí ekologickou úzkostí, přispívají ke vzniku problémů v oblasti duševního zdraví, které nelze přičítat výhradně patologickým procesům. 75 % dětí a mladých lidí má „strach“ přemýšlet o budoucnosti ⁽¹³⁾. Z důvodu pandemie covidu-19 se otázka veřejného zdraví dostala mezi hlavní body politické agendy. Ze socioekonomické a zdravotní krize posledních let si můžeme vzít ponaučení, že vícerozměrné sociální problémy lze zvládnout pouze pomocí průřezového přístupu.

15. Mezinárodní organizace, jako je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), zdůrazňují význam uplatňování víceodvětvového přístupu k ochraně duševního zdraví mladých lidí a k péči o něj a potvrzují, že „mnohé z ochranných faktorů přispívajících k dobrému duševnímu zdraví přesahují rámec systémů duševního zdraví nebo programů, jejichž specifickým účelem je posílení nebo ochrana duševního zdraví. Podstatný vliv na duševní zdraví v průběhu celého života mají sociální, ekonomické a kulturní faktory, jako je postavení v zaměstnání, příjem, fyzické zdraví, zkušenosti z dětství a dospívání.“ ⁽¹⁴⁾. Výše uvedená zpráva nadace Eurofound ⁽¹⁵⁾ z roku 2021 navíc uvádí, že k nejvýraznějšímu zhoršení duševní pohody (jež od počátku pandemie dosáhla nejnižší úrovně ve všech věkových skupinách) došlo u osob, které přišly o práci.

16. Důležitými socioekonomickými determinanty duševního zdraví jsou nejistota zaměstnání, nejisté pracovní podmínky a nezaměstnanost. Prioritou hospodářské a sociální politiky a politiky veřejného zdraví by měla být podpora mladých lidí při přechodu do dospělosti a při hledání zaměstnání a následném setrvání v něm. Zaměstnavatelé hrají důležitou úlohu při zvládání psychosociálních rizik na pracovišti s cílem zabránit možnému negativnímu dopadu na duševní zdraví jejich zaměstnanců, včetně mladých pracovníků.

17. Evropská komise přijala sdělení nazvané Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040 ⁽¹⁶⁾, podle něhož by měla být zvláštní pozornost věnována mladým lidem ve venkovských a odlehklých oblastech, jejichž duševní zdraví a související potřeby v oblasti péče se mohou lišit od situace mladých lidí v městských oblastech. Vzhledem ke specifickým životním podmínkám mladých lidí ve venkovských, odlehklých, okrajových a méně rozvinutých oblastech a nejvzdálenějších regionech, způsobených například nejistotou a nedostatkem v rámci veřejných služeb, izolací, omezenými pracovními příležitostmi a tvrdými pracovními podmínkami ⁽¹⁷⁾, které mohou mít negativní dopad na jejich duševní zdraví, potřebují mladí lidé žijící v těchto oblastech specifická opatření založená na analýze důkazů. Podle Eurostatu ⁽¹⁸⁾ byl podíl mladých lidí ve věku 18–24 let žijících ve venkovských oblastech EU, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET), vyšší než u mladých lidí v městských oblastech. K této míře nejistoty, která je sama o sobě jednou z příčin problémů v oblasti duševního zdraví, se přidává skutečnost, že u mladých lidí ve venkovských oblastech je vzhledem k velkým vzdálenostem, které by museli absolvovat, méně pravděpodobné, že vyhledají lékařskou pomoc ⁽¹⁹⁾.

⁽¹²⁾ Zvláštní průzkum Eurobarometr 525, Sport and Physical Activity (Sport a pohybová aktivita), září 2022.

⁽¹³⁾ Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey (Klimatická úzkost u dětí a mladých lidí a jejich názory na reakce vlád na změnu klimatu: celosvětový průzkum), The Lancet Planetary Health, svazek 5, číslo 12, prosinec 2021, str. e863–e873.

⁽¹⁴⁾ OECD, A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health (Nové měřítko pro systémy duševního zdraví: řešení sociálních a ekonomických nákladů spojených se špatným duševním zdravím), OECD Publishing, Paříž, s. 162, 2021.

⁽¹⁵⁾ Eurofound, Living, work and COVID-19 dataset (datový soubor s názvem Život, práce a covid-19), 2021.

⁽¹⁶⁾ Sdělení Komise „Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040“, COM(2021) 345 final.

⁽¹⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 15.

⁽¹⁸⁾ Eurostat, 2023. Statistické údaje o mladých lidech, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, rozčleněné podle pohlaví, věku a stupně urbanizace (míra NEET), květen 2023.

⁽¹⁹⁾ Regionální ročenka Eurostatu, 2017.

18. Ačkoli se problematika duševního zdraví obecně dotýká všech mladých lidí v EU, platí, že čím většímu znevýhodnění jsou mladí lidé vystaveni, tím vyšší je jejich zranitelnost. Vedle ostatních četných a složitých výzev, které musí překonávat, jsou mladí lidé, kterým hrozí sociální vyloučení nebo se nacházejí ve zranitelném postavení, jako jsou například etnické menšiny, LGBTI osoby, osoby se zdravotním postižením, osoby umístěné v zařízeních péče o mládež, osoby bez rodičovské péče nebo ohrožené její ztrátou, nebo ty, které se nacházejí ve znevýhodněné socioekonomické situaci, vystaveni většímu riziku, že budou trpět problémy v oblasti duševního zdraví. Vystavení diskriminaci a nerovnosti poškozuje jejich duševní zdraví, zejména pokud se mladí lidé potýkají s vícenásobnou diskriminací nebo znevýhodněním. Důvodem k obavám je rovněž skutečnost, že ve školách a jiných vzdělávacích zařízeních není těmto skupinám mladých lidí v některých případech věnována v dostatečné míře specifická pozornost potřebná pro zajištění jejich sociálního rozvoje, což může vést k šikaně. Je velmi důležité zlepšit duševní zdraví a pohodu, rozvíjet sociálně-emoční dovednosti mladých lidí i jejich pedagogů a pracovníků s mládeží a bojovat proti šikaně, včetně kyberšikany, sexuálnímu obtěžování a zneužívání.

19. Pro nastolení pocitu sounáležitosti mezi občany ve státě, který je předpokladem pro jeho stabilitu, je zásadní zavést preventivní opatření ke zmírnění problémů osamělosti, strachu, úzkosti, bezbrannosti a nejistoty, jimiž jsou mladí lidé obzvláště ohroženi, a rovněž podporovat odolnost a faktory zajišťující ochranu duševní pohody, a přispět tak k vytvoření spravedlivých společností, které budou všem občanům nabízet rovné příležitosti. Je rovněž nezbytné zapojit mladé lidi do rozhodování o politikách, které mohou mít dopad na jejich duševní zdraví, a brát v potaz jejich názory.

20. Podle zprávy nazvané *The impact of the COVID 19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries* (Dopad pandemie covidu-19 na duševní zdraví mladých lidí: Politické reakce v evropských zemích) ⁽²⁰⁾ hraje klíčovou úlohu při ochraně duševního zdraví práce s mládeží, a to tím, že poskytuje příležitosti k socializaci, sdílení zkušeností a rozvíjení pocitu sounáležitosti.

ČLENSKÉ STÁTY SE VYZÝVAJÍ, ABY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH:

21. Zlepšily životní a pracovní podmínky mladých lidí v jejich zemích a aby při tom prosazovaly meziodvětvový přístup zaměřený na předcházení problémům v oblasti duševního zdraví, odstranily strukturální překážky bránící jejich osobnímu a profesnímu rozvoji a vytvořily prostředí, které bude podporovat jejich příznivé socioekonomické životní podmínky a duševní pohodu.

22. Podporovaly zlepšování rovného a cenově dostupného přístupu mladých lidí, zejména těch, kteří se nacházejí ve zranitelném postavení, ke službám péče o duševní zdraví, jež nabízejí prevenci, léčbu a relevantní péči, a současně aby stále více pracovaly napříč jednotlivými obory a směřovaly ke komunitním řešením zaměřeným na člověka.

KOMISE SE VYZÝVÁ, ABY V SOULADU SE ZÁSADOU SUBSIDIARITY:

23. Nadále uplatňovala proaktivní přístup k otázkám duševního zdraví, v jehož rámci se tato problematika řeší z víceodvětvového hlediska a který je preventivní i intervenční, a aby při tom věnovala zvláštní pozornost specifikům mladých lidí v EU, zejména těch, kteří se nacházejí v nejzranitelnějším postavení, a aby se zaměřila se na jejich reintegraci a sociální začleňování.

24. Podporovala opatření zaměřená na zlepšení duševního zdraví mladých lidí v souvislosti se strategií EU pro mládež a aby při tom považovala problémy v oblasti duševního zdraví za důsledek kombinace materiálních a psychosociálních faktorů, včetně nežádoucích událostí v dětství, nejistoty, nedostatečného pocitu bezpečí, nedostatečné sociální soudržnosti, rodinných a sociálních vztahů, nerovného přístupu k právům a základním sociálním službám, zranitelnosti ve vzdělávacím prostředí, úlohy sociálních médií, přístupu k bydlení, specifických potřeb venkovské mládeže a obecně jakýchkoli nepříznivých okolností, které mladým lidem brání v tom, aby plně požívali svých práv.

25. Podporovala vypracování studií o dopadu problémů v oblasti duševního zdraví na mladé lidi v EU. Kromě věku by se v rámci těchto studií mohlo vzít v úvahu využití údajů rozčleněných podle dalších klíčových faktorů, které ovlivňují životy mladých lidí. Tyto studie pomohou lépe směřovat opatření a investice relevantních zdrojů. Rovněž se vyzývá, aby podporovala šíření těchto studií v rámci úsilí o zvyšování povědomí zaměřeného na odstranění přetrvávajícího stigma spojeného s problémy v oblasti duševního zdraví a aby podporovala předávání fakticky podložených osvědčených postupů v této oblasti mezi členskými státy.

⁽²⁰⁾ Evropská komise, Evropská výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu, *The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries* (Dopad pandemie covidu-19 na duševní zdraví mladých lidí: Politické reakce v evropských zemích), Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

ČLENSKÉ STÁTY A EVROPSKÁ KOMISE SE VYZÝVAJÍ, ABY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH A V SOULADU SE ZÁSADOU SUBSIDIARITY:

26. Koordinovaly úsilí s cílem snížit míru výskytu a prevalence problémů v oblasti duševního zdraví u mladých lidí tím, že budou brát v potaz specifické potřeby a problémy mladých lidí, jakož i jimi navrhovaná řešení, a podnikat další kroky.

27. Při vypracovávání politik, které budou odpovídat rozsahu daného problému, braly ohled na prevalenci problémů s duševním zdravím u mladých lidí v EU, a kladly zvláštní důraz na preventivní opatření. Zajistily, aby navrhovaná opatření byla komplexní a fakticky podložená a aby tvorba politiky šla ruku v ruce s nejnovějšími vědeckými důkazy, doporučeními a studii týkajícími se duševního zdraví provedenými v EU a v jednotlivých členských státech.

28. Podporovaly opatření zaměřená na destigmatizaci problémů v oblasti duševního zdraví a na zvyšování informovanosti prostřednictvím propagace sdělení, v nichž budou mladí lidé vyzýváni k tomu, aby si osvojili návyky, které zlepší jejich duševní pohodu, a aby vyhledávali pomoc odborníků působících v rámci struktur zaměřených na předcházení psychologickým rizikům, která by zmírnila jejich utrpení a zamezila sebevraždám.

29. Podporovaly vymýcení verbálních projevů v rámci sdělovacích prostředků, včetně sociálních médií, hlásajících nenávist, násilí a zneužívání práv a zaměřovaly se při tom na skupiny mladých lidí v nejzranitelnějším postavení, bránily jejich lidská práva a základní svobody, a přispívaly tak k jejich psychologické a emocionální pohodě.

30. Podporovaly realizaci 20 stěžejních iniciativ a dalších opatření uvedených ve sdělení o komplexním přístupu k duševnímu zdraví ⁽²¹⁾, a to z celé řady oblastí, které jsou zásadní pro řešení problémů v oblasti duševního zdraví v celé EU a na vnitrostátní úrovni, včetně přípravy pokynů a předávání osvědčených postupů a inovativních přístupů k řešení problematiky duševního zdraví mladých lidí.

31. Vytvořily způsoby, které mladým lidem umožní, aby zvyšovali informovanost o otázkách duševního zdraví, na něž chtějí upozornit, a aby vyjadřovali své názory a obavy ohledně svého duševního zdraví a přístupů k řešení jejich problémů v této oblasti, a aby k těmto účelům náležitě využívaly nástroje, které jsou již k dispozici, jako je dialog EU s mládeží, Evropský portál pro mládež a platforma Youth voices (Názory mladých) ⁽²²⁾. Zajistily, aby si mladí lidé byli vědomi toho, jak je důležité, aby se zapojili do zajišťování efektivity a relevance opatření, která mají být přijata, a aby při tom využívaly například komunikaci, která bude vůči mladým lidem vstřícná a pro ně přístupná.

32. Zajistily, aby byli mladí lidé ve zranitelném postavení zastoupeni při vypracovávání programů veřejné politiky v oblasti duševního zdraví, a to proto, aby tyto programy nebraly v potaz pouze zájmy mladých lidí, kteří mají snazší přístup ke kanálům umožňujícím podílet se na činnosti relevantních institucí, ale aby zohledňovaly také zájmy těch, kteří mají možnost vyjádřit svůj názor mnohem více ztíženou. Podporovaly propagaci kanálů, které mladým lidem ve zranitelném postavení umožňují vyjadřovat jejich obavy.

33. Nadále podporovaly práci s mládeží, tak aby tato činnost mohla v celém rozsahu plnit svou úlohu při ochraně duševního zdraví mladých lidí spočívající v tom, že jim umožňuje účastnit se aktivit, které jsou do značné míry založeny na vztazích a na důvěře mezi mladými lidmi a pracovníky s mládeží, a tím, že rozvíjí jejich schopnost, aby v případě, že se potýkají s emocionálními a psychickými potížemi, vyhledali adekvátní pomoc.

34. Podporovaly práci s mládeží, mládežnické organizace a další relevantní odborníky a zainteresované strany v tom, aby plnily svou úlohu spočívající v poskytování informací mladým lidem, a umožnily jim šířit kvalitní informace o tom, jak posilovat duševní zdraví a pohodu mladých lidí a jak v případě potřeby řešit problémy týkající se duševního zdraví.

⁽²¹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 5.

⁽²²⁾ Platforma Youth Voices je platforma Evropské komise pro zaznamenávání hlasových zpráv, jejíž fungování bylo zahájeno během Evropského roku mládeže 2022 a která mladým lidem umožňuje, aby vyjádřili své názory, obavy a návrhy.

35. Podporovaly bezpečnější a zdravější digitální prostor pro mladé lidi v souladu s evropským prohlášením o digitálních právech a zásadách ⁽²³⁾. To zahrnuje podporu zvyšování informovanosti a odborné přípravy v oblasti mediální a informační gramotnosti a v oblasti odpovědného používání sociálních médií s ochrannými opatřeními proti rizikům, jako je kyberšikana, nenávistné verbální projevy, grooming a nadměrný čas strávený před obrazovkou, jakož i poskytování ochrany a informací o agresivním online marketingu výrobků, jako jsou nezdravé potraviny a nápoje, alkohol, tabák a podobné výrobky.

⁽²³⁾ Evropský parlament, Rada a Komise: Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu (2023/C 23/01).

PŘÍLOHA

Referenční dokumenty:

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o komplexním přístupu k duševnímu zdraví, COM(2023) 298 final.

Evropská komise, Evropská výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu, The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries (Dopad pandemie covidu-19 na duševní zdraví mladých lidí: Politické reakce v evropských zemích), Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů nazvané Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040, COM(2021) 345 final.

Evropský hospodářský a sociální výbor, Dlouhodobý odkaz Evropského roku mládeže: začleňování problematiky mládeže a posílení jejího postavení, 2022.

Světová zdravotnická organizace, informativní přehled WHO, Mental health: strengthening our response (Duševní zdraví: posílení naší reakce), 2022.

OECD a Evropská unie, Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle (Stručný pohled na zdraví: Evropa 2022, cyklus s názvem Zdravotní stav v EU), OECD Publishing, Paříž, 2022.

Casabianca, E. J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness between youth (Opatření ke zmírnění osamělosti mezi mladými lidmi), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2022, doi:10.2760/793941, JRC129905.

Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey (Klimatická úzkost u dětí a mladých lidí a jejich názory na reakce vlád na změnu klimatu: celosvětový průzkum), The Lancet Planetary Health, svazek 5, číslo 12, prosinec 2021, str. e863–e873.